

PAX75 JAAR

Magazine

2 Zomer 2023

www.paxvoorvrede.nl

In vogelvlucht door
75 jaar vredesbeweging

IK BEN VAN NÁ
DE OORLOG EN DÁT
WIL IK ZO HOUDEN!

EQUALITY
SOLIDARITY
PEACE

FEMINISTS FOR PEACE

Onze partners in
Palestina en Israël over
75 jaar Nakba en de toekomst

Wat te doen met
Oekraïne? Drie schijnbare
tegenstellingen verhelderd

Herinneringen aan 75 jaar vredesbeweging

In de afgelopen 75 jaar hebben veel mensen zich ingezet voor vrede, klein of groot. Onder andere Jan Gruijters deelt zijn herinneringen aan 75 jaar vredesbeweging.

Bellen met New York

Vanuit ons kantoor in New York werken Brittany Roser en Shilpa Venigandla aan vrede op het niveau van de Verenigde Naties. Zij vertellen over hun werk rondom gendergelijkheid.

Colofon

PAX Magazine Nummer 1/Voorjaar 2023
PAX staat voor vrede. Samen met mensen in conflictgebieden en kritische burgers in Nederland werken wij aan een menswaardige en vreedzame samenleving, overal in de wereld.
PAX Magazine verschijnt elk kwartaal en wordt toegezonden aan donateurs, sympathisanten en andere geïnteresseerden.
Redactie Janneke Juffermans, Sabine Scharwachter, Lotte Jeursen
Aan dit nummer werkten mee Dion van den Berg, Marlou van Campen, Cinta Depondt, Jitske Hoogenboom, Brittany Roser, Jan Jaap van Oosterzee, Regina Teunen, Shilpa Venigandla, Isabel van Woerkom.
Fotografie o.a. Gabriela Hengeveld, Wouter Sterrenburg
Foto Cover Rob Bogaerts / het Nationaal Archief
Basisvormgeving Ondergrond, Amsterdam
Vormgeving Van Deventer, 's-Gravenzande
Druk Van Deventer, 's-Gravenzande
ISSN 2352-300X

St. Jacobsstraat 12
 3511 BS Utrecht
 Postbus 19318
 3501 DH Utrecht
 Tel: 030 - 233 33 46
 achterban@paxvoorvrede.nl
 www.paxvoorvrede.nl
 IBAN: NL03TRIO 0390 5150 00

PAX Magazine is beschikbaar in gesproken vorm voor mensen met een leesbeperking bij de Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden. Wilt u een abonnement op dit tijdschrift in een aangepaste leesvorm of wilt u hierover meer informatie? Dan kunt u contact opnemen met de CBB, tel. nr. 0341-565 477, e-mail: klantenservice@cbb.nl

75 jaar geleden richtten acht katholieke jongeren Pax Christi Nederland op. Ze legden daarmee het fundament voor de Nederlandse vredesbeweging en PAX. Naast het trauma van de Tweede Wereldoorlog, gloorde er hoop op een vredige toekomst.

75 jaar later is er opnieuw oorlog in Europa, met loopgraven, bombardementen en vluchtelingen. Ook wereldwijd nemen conflicten de laatste 10 jaar toe, met Soedan als recent voorbeeld. Vredeswerk is nog altijd nodig.

Afgelopen maand bezocht ik Israël en de Palestijnse gebieden. 75 jaar geleden werd ook de staat Israël uitgeroepen. Bedoeld als veilige haven voor de joden na eeuwenlange vervolging en de Holocaust. Maar voor de Palestijnen betekende het de Nakba, 'de catastrofe', die hen van hun grond verdreef en onder bezetting bracht. Mijn bezoek was een indrukwekkende reis naar een samenleving waarin ontmenselijking, vernedering, willekeur en rechteloosheid genormaliseerd zijn. Ik ontmoette bijzondere partners, die te midden van escalerend geweld de hoop op vrede niet verliezen en zich verzetten.

Nederland blijft gelukkig een baken van rust. Maar wie kijkt, ziet dat Europa gevluchte gezinnen, met geweld terug de zee in drijft. Wie leest, observeert dat het vertrouwen in politiek en overheid afneemt. Wie luistert, hoort hoe stereotypering een vast propagandamiddel is geworden. Dat ondermijnt het onderlinge gesprek en vertrouwen en onze vredige samenleving. Het intimideert leidt tot terugtrekking in de eigen bubbel en tot ontmenselijking van die ander. Onze democratische rechtsstaat functioneert, maar er wordt aan geknabbeld. Als vredesbeweging trekken wij ons dit aan. 75 jaar later is vrede nog steeds niet vanzelfsprekend. Zij moet gekoesterd, beschermd en gemaakt worden, dichtbij huis en ver weg. ♦

Save the date: 17 t/m 25 september 2023 is de Vredesweek

Van 17 t/m 25 september is het weer tijd voor de Vredesweek! Dit jaar is het thema: **Democratie onder druk**. Wil jij ook een activiteit organiseren

tijdens de Vredesweek? Of ben je benieuwd welke activiteiten er bij jou in de buurt zijn? Hou www.vredesweek.nl in de gaten!

Hulp en wederopbouw in Turkije en Syrië

De aardbeving in februari in Turkije en Syrië legde grote gebieden in puin. Duizenden mensen kwamen om het leven, nog meer raakten gewond of verloren hun huis. Dankzij bijdragen van donateurs konden onze vier getroffen partnerorganisaties in Turkije en Syrië rekenen op hulp voor hen en hun naasten. Daardoor

konden zij huizen repareren, tijdelijke tenten opzetten en zorgen voor warme kleding en schoon drinkwater. Ook repareerden zij, na de eerste en ergste nood, verschillende community centers en konden zo hun werk voor vrede en veiligheid weer hervatten. Dank aan iedereen die met een bijdrage gesteund heeft!

Check het jaarverslag 2022 van PAX

Het jaarverslag 2022 van PAX is vanaf heden beschikbaar op onze website. Geïnteresseerden kunnen het jaarverslag bekijken via: paxvoorvrede.nl/jaarverslag

PAX in de media

Het werk en de medewerkers van PAX zijn regelmatig in de media te horen en zien. Op www.paxvoorvrede.nl onder 'Nieuws: PAX in de media' vind je alle publicaties in de media.

Terugblik: bijeenkomst Club van 104 met Ernst Hirsch Ballin

De PAX Club van 100 zorgde ervoor dat PAX haar werk tegen kernwapens kon voortzetten. Op 11 mei stonden we hierbij stil. Inmiddels hebben we 104 clubleden! Tijdens de bijeenkomst verzorgde professor Ernst Hirsch Ballin de keynote speech. Hij zoekt naar antwoord op de huidige ontwijking van de internationale rechtsorde.

Daarbij werpt hij de vraag op wat 'waakzaam burgerschap' kan betekenen voor de internationale betrekkingen en het streven naar vrede en rechtvaardigheid. Ben je geïnteresseerd om lid te worden van de Club van 100? Neem contact op met Marlou van Campen via vancampen@paxforpeace.nl of **06 48981491**.

'Nederlandse afkeuring kernwapens Belarus is nodig, maar hypocriet'

Naar aanleiding van het nieuws dat Rusland zogenaamde tactische kernwapens gaat plaatsen in Belarus, bepleit PAX-directeur Rolien Sasse in een opiniestuk in Trouw dat Nederland moet afzien van de opslag van kernwapens in eigen land. "Er komt nu een land bij met kernwapens op eigen bodem. Dat is al problematisch in tijden van vrede. Maar nu, met oorlog in Oekraïne, is

er een nog grotere kans op misinterpretaties en ongelukken. Nederland moet de stap van Poetin scherp veroordelen. Maar dat kan het pas geloofwaardig doen als het Amerikaanse kernwapens op eigen bodem niet langer accepteert." Lees het volledige opiniestuk via www.paxvoorvrede.nl/kernwapens-belarus

Doe mee: organiseer een dialoog!

Voel je onvrede in je omgeving? Ervaren mensen in jouw buurt dat de democratie in Nederland onder druk staat? Voel jij je gerepresenteerd in jouw gemeente? Voel je dat jouw stem ertoe doet?

Dit soort vragen wil PAX bespreken tijdens dialoog-avonden, die vanaf de Vredesweek georganiseerd gaan worden door heel het land, samen met de lokale groepen. PAX biedt handvatten (zoals context, training en ondersteuning) aan iedereen die een dialoogavond wil organiseren. Een dialoogavond is niet alleen bedoeld om meer te

weten te komen over wat Nederlanders bezighoudt, maar ook om de deelnemers bewust te maken van de kracht van de saamhorigheid van burgers, en hen te inspireren om te handelen op de gewenste (dus: door burgers zelf bepaalde) manier. Want hoe democratisch is een gemeente als de inwoners het niet voor het zeggen hebben? Hoe zetten we de zorgen en belangen van inwoners hoger op de agenda? Kortom, van wie is de stad (of dorp)?

Meld je aan of vraag de handleiding aan via doemee@paxforpeace.nl

Colombiaanse steenkool-slachtoffers dienen klacht in tegen Nederlandse energiebedrijven

Foto: Ronald de Hommel

Op donderdag 20 april waren boerenvertegenwoordigers Yerlis Carbonell Rodriguez (26) en Evelio Aguirre Vargas (62) uit de Colombiaanse regio Cesar in Den Haag om een klacht in te dienen tegen Nederlandse bedrijven voor hun bijdrage aan mensenrechtenschendingen rond steenkoolwinning in Colombia. De klacht is ingediend bij het Nationaal Contactpunt (NCP) voor OESO-richtlijnen. Deze richtlijnen stellen dat multinationale bedrijven verantwoordelijkheid dragen voor de gehele productieketen. De klacht is gericht tegen energieleveranciers RWE (voorheen Essent), Vattenfall

(voorheen Nuon), Uniper (voorheen Eon) en Engie (voorheen Electrabel), de havens van Rotterdam en Amsterdam en opslagbedrijf HES International. Naar schatting zijn sinds 2009 100 miljoen ton 'bloedkolen' via deze bedrijven in Nederlandse en Duitse kolencentrales beland. Ondanks kennis van de misstanden hebben de bedrijven nog altijd geen concrete bijdrage geleverd aan de verbetering van de mensenrechtensituatie. De slachtoffers hopen op financiële genoegdoening, publieke erkenning van het leed en verbetering van de situatie van lokale gemeenschappen in de buurt van de mijnen.

Terugblik: 75 jaar Nakba en het Palestijnse verleden/heden

Op 12 mei organiseerde PAX rondom 75 jaar Nakba een avond over het Palestijnse verleden en heden in Arminius Rotterdam. Mensenrechtenverdediger Salah Hammouri vertelde over hoe hij vorig jaar door Israël uit Oost-Jeruzalem werd gedeporteerd en zich nu vanuit Frankrijk nog steeds inzet voor Palestijnse gevangenen. PAX-medewerkers Thomas van Gool en Julia Tebbe legden uit hoe PAX met waarnemers in bezette gebieden zorgt voor beschermende aanwezigheid en het monitoren van schendingen. Ambtenaar en diplomaat Berber van der Woude reflecteerde op het Nederlandse beleid rondom

Foto: Lize Kraan

Palestina. Students for Justice in Palestine (SJP) spraken over wat studenten in Nederland kunnen doen. Dichter met Palestijnse roots Maureen Ghazal deed een voordracht van haar werk. Het was een hele boeiende en inspirerende avond!

Gezocht: PAX-alumni

Op donderdag 21 september organiseert PAX het allereerste PAX alumni-evenement. We staan stil bij het 75-jarig bestaan van PAX en smeden plannen voor een vreedzamere toekomst. Het PAX Alumninetwork kan daarin een belangrijke rol spelen. Oud-vrijwilligers, oud-stagiaires, oud-werknemers en oud-bestuursleden van het IKV, Pax Christi of PAX zijn van harte welkom. Ga naar www.paxvoorvrede.nl/alumni voor meer informatie en aanmelden.

Rectificatie interview in PAX Magazine #1 2023

In het interview met de directie in de laatste editie van PAX Magazine is per abuis vermeld dat de Kaukasus een van de regio's is waar PAX zich de komende tijd op wil richten. Dit klopt niet: hier had moeten staan dat Europa, en ook Nederland, de komende tijd belangrijk zullen zijn.

Geef je mening over deze PAX Magazine!

Wat vind jij van deze editie van PAX Magazine? We horen graag jouw mening. Deel deze met ons door de online vragenlijst in te vullen via deze link: www.paxvoorvrede.nl/onderzoek-magazine of scan de QR-code!

'Vrede draait altijd om de kracht van burgers'

De grootste vredesbeweging in Nederland bestaat 75 jaar. Wat begon na de Tweede Wereldoorlog met voettochten - onder andere met Duitse ex-soldaten - vanuit het idee 'Nooit meer oorlog', is uitgegroeid tot een beweging met jarenlange expertise in het ondersteunen van vredesprocessen en het voeren van campagnes. "We hebben geleerd dat als je door blijft zetten er ook echt iets kan veranderen in situaties die hopeloos lijken."

Door: Janneke Juffermans

Eigenlijk is het geen feestelijk jubileum," zegt directiesecretaris **Regina Teunen**. "We hadden natuurlijk allang niet meer nodig moeten zijn." Maar daar is voorlopig geen sprake van. Regina weet waarover ze het heeft. Ze is net als de andere twee geïnterviewden voor dit artikel, **Jan Jaap van Oosterzee** en **Dion van den Berg**, al jaren bij PAX betrokken, de vredesorganisatie die ontstond uit Pax Christi Nederland (vanuit de katholieke zuil) en IKV (van oecumenische oorsprong).

Het begon allemaal tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog. Een breed gedeeld gevoel over 'Nooit meer oorlog' en 'Nooit meer Auschwitz' leidde op politiek wereldniveau tot de oprichting van de Verenigde Naties en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Maar ook burgers streefden naar vrede, verzoening en verbroedering tussen de Europese volkeren. In 1944 kwam vanuit die gedachte de internationale Pax Christi-beweging op. Vier jaar later (1948) kwam hier Pax Christi Nederland uit voort. Vooral katholieke jongeren voelden zich aangesproken en pleitten voor gelijkwaardigheid, tegen nationalistisch hokjesdenken in vrienden en vijanden.

Wandelen met Duitse ex-soldaten

Europa moest verenigd worden om op die manier duurzame vrede mogelijk te maken. Regina: "Verzoening en verbroedering

kwamen tot uiting door voettochten, samen op weg zijn, naar de bedevaartsoorden Lourdes (Frankrijk) en Kevelaar (Duitsland). Ook in Nederland werden tussen de jaren '50 en '70 voettochten georganiseerd waar duizenden jongeren aan meededen. Dat jongens en meisjes elkaar onderweg onbevangen konden ontmoeten, droeg behoorlijk bij aan de populariteit, en er zijn nogal wat Pax Christi-huwelijken uit voortgekomen.

Eigenlijk zijn we nooit met voettochten gestopt. Tijdens de huidige Vredesweken organiseren wij nog altijd de Walk of Peace."

"Die eerste voettochten waren bijzonder. Ook Duitse ex-krijgsgevangenen werden uitgenodigd", vertelt Jan Jaap. Regina: "Jeanne Wesselink-Steenhof, een van de oprichters van Pax Christi Nederland in 1948, vertelde mij hoe ongelooflijk spannend het was om na de oorlog Duitse ex-soldaten te ontmoeten. Ze zou nu voor het eerst de voormalige onderdrukkers recht in de ogen kijken. Gelukkig viel het mee. Het bleken ook gewoon jongeren, die vaak traumatische oorlogservaringen hadden. Verbroedering met de voormalige vijand bleek goed mogelijk."

Jan Jaap: "Ondertussen zochten mensen op Europees politiek niveau een

fundamenteel andere relatie tussen staten en mensen vormgeven vanuit hetzelfde ideaal: vrede. In 1951 is de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) opgericht waar vervolgens de Europese Unie (EU) uit voortkwam." Dit was de concrete politieke vertaling van 'Nooit meer oorlog' en verzoening en verbroedering tussen Europese volkeren. Regina: "De EU is tot op de

dag van vandaag een vredesproject, waar wij ons nauw verbonden mee voelen."

'Voor de vasthoudendheid van mijn collega's heb ik diep respect'

'Nooit meer oorlog' had voor Pax Christi al snel politieke implicaties. Gebed en voettochten waren niet voldoende.

Er moest ook gewerkt worden aan sociale rechtvaardigheid, en solidariteit met burgers in oorlogssituaties buiten Europa. Pax Christi keerde zich in 1966 tegen de Vietnamoorlog en had ook nauwe contacten met de Vietnamese boeddhistische (van nature pacifistische) beweging. Daarnaast vroeg Pax Christi al vanaf de Zesdaagse Oorlog in 1967 aandacht voor het lot van de Palestijnen. En de organisatie keerde zich tegen de apartheid in Zuid-Afrika.

De Koude Oorlog

Maar terwijl in Europa Pax Christi probeerde de vrede te consolideren, was

de oorlogsdreiging allesbehalve weg. De Tweede Wereldoorlog was geëindigd met twee verwoestende knallen: de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki. In 1945 begonnen de Koude Oorlog en de wapenwedloop die leidde tot tienduizenden kernwapens. Veel burgers vreesden dat een confrontatie ver weg, bijvoorbeeld in Korea of in Cuba, kon leiden tot een allesvernietigende Derde Wereldoorlog.

Jan Jaap: "Niet alleen de katholieken van Pax Christi, ook protestanten maakten zich zorgen." Het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) werd in 1966 opgericht door Pax Christi en de Nederlandse Hervormde Kerk en richtte zich op oecumenische samenwerking. Centraal stond de vraag: hoe krijgen we meer ontspanning in de wereld? En daarmee samenhangend: en hoe minder kernwapens?"

De Vredesweek bestaat al vanaf 1967, maar leverde in het begin weinig concreets op. Dion: "Het was de tijd van de provo's en de hippies. In 1968 stond Parijs helemaal op zijn kop en was er de Praagse Lente, de burgeropstand die werd neergeslagen door de Sovjet-Unie en andere Warschaupactlanden. Steeds meer koloniën werden onafhankelijk en in verschillende werelddelen kwamen burgers in opstand tegen dictators. Er was sprake van één grote democratiseringsgolf. De vredesbeweging maakte actief deel uit van die mondiale roep om meer democratie."

In de loop van de jaren '70 groeide de wens om met de Vredesweek meer impact te maken. Burgers moesten bovendien behalve over democratisering ook meepraten over oorlog en vrede. Zeker toen wiskundige en vredesactivist Mient Jan Faber in 1974 IKV-secretaris werd. Dat

leidde in 1977 tot de politieke campagne 'Help de kernwapens de wereld uit, om te beginnen uit Nederland!' Voor Dion en Jan Jaap, tiensers nog, het moment om actief te worden. Jan Jaap: "Er ontstond een brede burgerbeweging tegen kernwapens die geleid werd door IKV samen met de vakbonden. In heel West-Europa kwam verzet. Uniek voor Nederland was dat kerkelijke organisaties aan het hoofd stonden. Dat was in veel andere landen niet zo."

Oppassen voor geheime diensten

Niet alleen de strijd tegen kernwapens werd serieus opgepakt. Pax Christi en IKV hielden zich ook intensief bezig met de internationale ontspanning tussen het Westen en de Sovjet-Unie en met mensenrechten en democratisering in Oost-Europese landen. In 1975 werden de Helsinki-akkoorden gesloten

'Vriendschappen die je verwerft in moeilijke tijden zijn net als die uit de kindertijd: echt en oprecht'

Een van de partners die IKV en PAX Christi steunden in haar geschiedenis is het Forum voor Burgers van Tuzla (FGT) in Bosnië. Vehid Šehić, voorzitter van dat forum, blikt terug op de samenwerking. "Ik leerde dat voor vrede het belangrijk is om de waarheid boven tafel te krijgen en die breed te erkennen."

"De eerste ontmoeting was tijdens een bijeenkomst in het voorjaar van 1994, georganiseerd door het Helsinki Citizens' Assembly (hCa) en de Raad van Europa. Tijdens die conferentie legde ik contact met Mient Jan Faber, Dion van den Berg en Mary Caldon. Dat was erg belangrijk voor ons. Tot dan toe waren we de enigen in Bosnië en Herzegovina die op een georganiseerde manier hadden geprotesteerd tegen de oorlog en oorlogsmisdaden. De samenwerking met het IKV en hCa werd heel nauw en was vooral gericht op onderling begrip en het vertrouwen om in de toekomst gezamenlijke activiteiten te

organiseren in Bosnië en Herzegovina. Het doel was vrede, herinneren, en het goed omgaan met het verleden op basis van de feiten.

De relatie met PAX was er een van onbeperkt vertrouwen. Ik zag dat hun motieven oprecht, menselijk, humanistisch en niet gemotiveerd door iets anders waren. En deze mensen wisten wat ze deden en geloofden daarin. We leerden om anderen niet te beschuldigen, maar van onszelf uit te gaan en zo een reputatie op te bouwen als burgerbeweging die vecht voor waarheid, onderling begrip en vertrouwen.

In 1995 openden het IKV en hCa in Tuzla

hun kantoor in de ruimtes van FGT. Dat betekende heel veel voor ons. Na de oorlog namen IKV en hCa actief deel aan onze activiteiten rond de opbouw van een netwerk van organisaties, wat in 1996 leidde tot de oprichting van het Civic Alternative Parliament.

Hoewel ik in mijn professionele carrière rechter, advocaat en officier van justitie ben geweest, zag ik door mijn samenwerking met PAX hoezeer ik kennis over vredesactiviteiten miste. De waarheid over het verleden is de enige echte remedie voor genezing van een samenleving, ook als die waarheid pijnlijk is. Helaas leef ik vandaag nog steeds in een land dat nog ver van deze echte confrontatie met het verleden is. Er gaan drie 'waarheden' over het verleden rond. Maar de vriendschappelijke relatie met PAX is niet veranderd. Zelfs na 30 jaar is onze onderlinge relatie hetzelfde."

tussen 35 landen, waaronder de Sovjet-Unie. Dit was in principe een veiligheidsakkoord, maar vooral de bepalingen over mensenrechten bleken voor dissidenten (kritische denkers en mensenrechtenactivisten) in het Oostblok van groot belang te zijn.

Vanuit Nederland steunde de vredesbeweging dissidentenbewegingen in Oost-Europa en Rusland. Zo had IKV contact met Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland. Pax Christi had contacten in Polen en de Sovjet-Unie. Jan Jaap: "Gesprekken met dissidenten waren soms spannend, omdat Pax Christi en IKV ook streefden naar (kern) ontwapening, maar dat wilden sommige partners in Oost-Europa nu juist niet. Ze wilden dat het Sovjetregime daarmee onder druk werd gehouden." Regina: "Er was meer wat het spannend maakte. Pax Christi

had vanaf de jaren '70 contact met de toen verboden Russisch-orthodoxe kerk in Rusland en de rooms-katholieke kerk in Polen. Hierbij moest heel voorzichtig geopereerd worden om enerzijds dissidente Russen en Polen niet in gevaar te brengen, en anderzijds de politieke onafhankelijkheid niet op het spel te zetten. Deze bewegingen in het Oostblok waren namelijk vaak geïnfiltrerd door geheime diensten. We werden ook actief

bespioneerd en sommige collega's hebben er mooie, dikke geheime dienst-dossiers aan overgehouden."

'Dat het einde van de Koude Oorlog oude etnische conflicten zou doen oplaaien, hadden we niet zien aankomen'

Flinke slagen in the eighties

De beloning van het vasthoudend steunen van deze dissidenten kwam in de jaren '80. Dion: "In 1980 werd in Polen de onafhankelijke vakbond Solidarność

opgezet. Die kreeg heel veel steun, ook vanuit de katholieke kerk. Het werd een belangrijke tegenbeweging."

Op 13 december 1981 werd de staat van beleg in Polen afgekondigd. Dat is een heel belangrijk moment in navolging van eerdere liberaliseringspogingen, in Hongarije in 1956 en de Praagse Lente in 1968. Dion: "De discussie ging toen steeds meer over de noodzaak om de strijd voor de mensenrechten in Oost-Europa te verbinden met het verzet tegen kernwapens in West-Europa. In beide gevallen vonden we dat de wens van burgers genegeerd werd. De 'logica' van de Koude Oorlog en de tweedeling van Europa moesten op de helling."

Er ontstond een netwerk van onafhankelijke en dissidentenbewegingen met het IKV en Pax Christi als verbindende factoren. Tegelijkertijd kreeg ook de strijd tegen kernwapens de wind in de zeilen. De antikernwapendemonstraties in 1981 en 1983 waren de grootste demonstraties die in Nederland ooit gehouden zijn.

De val van de Muur

Ondertussen voerden de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie onderhandelingen die zouden moeten leiden tot kernwapenontmanteling, maar dat

gebeurde niet. Sterker nog: ze leiden elke keer tot méér kernwapens. Dion: “Wij zeiden: die ontspanningspolitiek werkt niet. Wij geloofden in ontspanning van onderop, vanuit de burgers. De onderhandelingen tussen Gorbatsjov en Reagan in Reykjavik 1986 leidden

uiteindelijk wel tot minder kernwapens en waren in feite ook een reactie op de roep van burgers in Europa en Verenigde Staten.” Veel mensen ontvluchtten het Oostblok. Dion: “Mensen stemden met hun voeten. Bij de grens van Hongarije

stonden de autoriteiten een doorgang toe. Sommigen hingen hun huissleutels aan de bomen, met een briefje erbij: ‘Dit is de sleutel van appartement x of y. Je mag alles hebben, want ik kom nooit meer terug.’”

Dion: “Na de val van de Berlijnse Muur namen de dissidenten, met wie we al die tijd gewerkt hadden, het stokje over van de communisten. Václav Havel, de president van Tsjechoslowakije en later Tsjechië, is het bekendste voorbeeld, maar ook Tadeusz Mazowiecki, de eerste niet-communistische premier van Polen en een hele hoop andere burgemeesters en ministers. Zij vulden het vacuüm dat ontstond na het ineenstorten van de Sovjet-Unie.”

Ondertussen zat de vredesbeweging ook buiten Europa niet stil. Regina: “Pax Christi had vanaf 1988 in Colombia een hele kritische rol. Wij veroordeelden het zwijgen van de Colombiaanse bisschoppen over de mensenrechtenschendingen en het geweld in Colombia. Deze bisschoppen dienden op hun beurt een klacht over ons in bij het Vaticaan. De Paus steunde ons gelukkig. In de jaren '90 gingen de Colombiaanse bisschoppen actief met ons samenwerken rond vrede, gerechtigheid en verzoening.”

De hete oorlogen

Dion: “Ik herinner me een gesprek dat we in 1988 tijdens een bezoek aan de Sovjet-Unie aan de keukentafel hadden met de bekende, oude dissident Andrej Sacharov. Hij zei: “Als Gorbatsjov succes heeft met zijn hervormingen en er komt een echte serieuze ontspanningspolitiek,

dan zul je zien dat oude etnische conflicten in Europa weer de kop opsteken.” Ik dacht: wat zegt die nou? Hoezo etnische conflicten? Ik was toen nog jong, ongeveer 27 en zelf ook in zekere zin een kind van de Koude Oorlog. Maar dat was natuurlijk

precies wat er na de val van de Muur gebeurde.”

Jan Jaap: “In '93 was er de campagne ‘Dekens en Bescherming voor Bosnië’, humanitaire hulp plus interventie.” Ook in Armenië ging het mis. Allebei de oorlogen vormden zich rond (culturele en etnische) identiteit.

Jan Jaap: “Bij de oorlog in Joegoslavië riepen we op tot militaire interventie. Pacifistisch zijn we nooit geweest, maar het was de eerste keer dat we dit deden. Om burgers te beschermen.” Regina: “Voor het IKV was de genocide in Srebrenica in 1995 van enorm belang. Zonder de inspanning van onder meer Mient Jan Faber en Dion was dit in Nederland niet boven tafel gekomen. Door jarenlang te blijven hameren op de feiten en verhalen van overlevenden centraal te stellen, kregen ze voor elkaar dat er een serieus onderzoek kwam naar de rol van Dutchbat en de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van Nederland in het in de steek laten van 9000 mannen en jongens. Uiteindelijk is het kabinet er om afgetreden. Voor hun vasthoudendheid heb ik een diep respect. Vasthoudendheid typeert ook onze vredesbeweging als geheel.”

Regina: “Voor Pax Christi was de genocide in Rwanda in 1994 een belangrijk keerpunt om actief te worden in Afrika. We hadden gezegd ‘Nooit meer Auschwitz’, maar nu was er wéér een genocide. Dan mag je niet weggijken. In de jaren '90 kreeg Pax Christi verzoeken van religieuze leiders in Soedan en Centraal-Afrika om hulp op het gebied van vrede en verzoening tussen strijdende partijen. Het ging onder meer om Paride Taban in (nu Zuid-)Soedan, die later de Four Freedoms Award won, en bisschop (later kardinaal) Monsengwo Pasinya, een van de weinige niet-corrupte kerkelijke leiders in Congo en latere voorzitter van

Pax Christi Internationaal. We hebben op hun verzoek meerdere vredesakkoorden gefaciliteerd. Jan Gruiters, toen algemeen directeur van PAX, was de drijvende kracht achter deze en veel andere programma's.”

Grote thema's en lokale partners

Vanaf de jaren '90 heeft de vredesbeweging zichzelf als het ware opnieuw uitgevonden. Jan Jaap: “Er was zoveel gaande. In de jaren '90 zijn we daarom meer programmatisch gaan werken met overheidssubsidie, daarvoor kregen we alleen giften van mensen en organisaties.” De nieuwe werkwijze betekende enerzijds samenwerken met lokale partners aan sociale cohesie, verzoening, democratisering en het monitoren van mensenrechtenschendingen, anderzijds inzetten op mondiale thema's die conflicten aanjagen, zoals controversiële wapenhandel, landmijnen, clustermunitie en het onverantwoordelijke gedrag van bedrijven in conflictgebieden, zoals het Zweedse Lundin in Soedan en het Amerikaanse Drummond en het Zwitserse Glencore/Prodeco in Colombia. Daarnaast is de afschaffing van kernwapens altijd een thema gebleven.

Inmiddels is oorlog wel dichterbij huis gekomen en zijn er ook in Nederland zelf steeds meer polariserende spanningen. Paradoxaal genoeg is het tegelijkertijd moeilijker om mensen voor de vredesbeweging te interesseren. Hoe ziet de toekomst van PAX eruit?

Dion: “We gaan toe naar een wereld waarin de geopolitiek veel meer wordt bedreven aan de hand van opportunisme en minder op basis van normen en waarden. Dat is heel zorgelijk.” Regina: “De thema's worden groter, complexer en systemischer. Ook klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit jagen conflicten aan. Door samen te werken met andersoortige organisaties, zoals natuur- en milieubewegingen, zouden we dat kunnen adresseren.” Jan Jaap: “Oorlog blijft heel dichtbij. Zo leidde iedere oorlog tot nieuwe vluchtelingenstromen en kwamen de IS-heilstaatjongeren deels uit Overvecht en Kanaleneiland. Het behouden van vrede in Europa en ook Oekraïne zijn de belangrijkste agendapunten voor de komende tijd!” ♦

Schijnbare tegenstelling 1: Wapens leveren of onderhandelen?

Volgens PAX zijn zowel wapens leveren als onderhandelen nodig en sluiten ze elkaar absoluut niet uit. Beide gebeuren ook op dit moment. Hoe gaat dat, en waarom allebei?

Eerst over wapens leveren. Rusland is de oorlog onrechtmatig is begonnen en voert deze op wrede wijze. Oekraïne heeft het recht en de plicht haar burgers op haar grondgebied te beschermen. Om dat te kunnen doen, heeft het land extra wapens nodig. Daar wordt terecht voorzichtig mee omgegaan, want

Drie schijnbare tegenstellingen rond de oorlog in Oekraïne verhelderd

De oorlog in Oekraïne duurt voort en in het publieke debat bestaan veel verschillende meningen over hoe we daar als buitenwereld het beste mee kunnen omgaan. Daarbij valt op dat er soms tegenstellingen voorbij komen, die dat bij nader inzien niet zijn. We vertellen over drie van die schijnbare tegenstellingen en hoe PAX daarin staat. Uitgangspunt daarbij is dat PAX ervan overtuigd is dat het zowel voor de veiligheid van Oekraïners nu, als voor het voortbestaan van onze internationale rechtsorde en de wereldvrede op lange termijn, belangrijk is dat Oekraïne zich kan verdedigen en de Russische agressie geen winst oplevert.

Door: Cinta Depondt en Janneke Juffermans

Foto: Dirk Jan Visser

niet alles kan en mag. Internationale standaarden blijven gelden. Wapens mogen bijvoorbeeld niet doorverkocht worden, ze moeten - ook bij het gebruik ervan - bijdragen aan de bescherming van burgers. Verboden wapens zoals clustermunities, landmijnen, of verarmd uranium zouden niet geleverd moeten worden. Bovendien moet de inzet van explosieve wapensystemen vermeden worden in bevolkte gebieden. PAX vindt het daarom belangrijk dat zowel de overheden van de landen die wapens leveren, evenals journalisten en activisten het gebruik ervan nauw blijven monitoren, zowel nu als wanneer de oorlog straks afgelopen is.

Tegelijk wordt er onderhandeld. Oekraïne bepaalt daarbij of, wanneer, en waarover. Onderhandelingen die al gaande zijn gaan bijvoorbeeld over gevangenenuitruil en over de graandeal, waarbij graan afkomstig uit Oekraïne veilig geëxporteerd kan worden. Die is kortgeleden weer verlengd, maar met slechts twee maanden, en het blijft iedere keer spannend of het lukt de deal overeind te houden.

Rond onderhandelingen over het beëindigen van de oorlog is de timing heel belangrijk. Op dit moment lijken onderhandelingen niet te kunnen leiden tot het einde van de oorlog. Over het algemeen moet er voor einde-van-de-oorlog-onderhandelingen tenminste overeenstemming zijn over een aantal basisprincipes. Oekraïne beroept zich op het internationaal recht: de internationaal erkende landsgrenzen en verantwoordelijkheid voor oorlogsmisdaden. Rusland claimt Oekraïens grondgebied. Er is daarmee geen gezamenlijk kader voor onderhandelingen. Ook is er op dit moment geen draagvlak, vanwege de wreedheid van het Russische leger en omdat beide partijen geloven dat ze beter eerst militaire vooruitgang kunnen boeken. Aan de Oekraïense kant speelt verder mee dat er geen vertrouwen is in Rusland als onderhandelingspartner, omdat alle eerder gemaakte afspraken geschonden zijn.

Schijnbare tegenstelling 2: Oorlog voeren met veel bloedvergieten of grondgebied afstaan voor vrede?

Van verschillende kanten klinkt een roep om te stoppen met vechten en in te zetten op vrede. Dit komt vaak neer op territoriale concessies, of met andere woorden: grondgebied afstaan dat nu door Rusland bezet wordt gehouden, in de veronderstelling dat daarmee de oorlog voorbij zal zijn.

Volgens PAX is het een illusie dat als Oekraïne land aan Rusland afstaat, daarmee bloedvergieten voorkomen wordt. In steden als Boetsja, Izjoem, en Marioepol hebben we kunnen zien dat voortdurende bezetting door Rusland betekent dat nog meer Oekraïners slachtoffer worden van terreur, martelingen, standrechtelijke executies, deportaties en gedwongen assimilatie. Bovendien is er geen garantie dat Rusland – mogelijk op een later moment – de invasie niet zal voortzetten.

Een ander risico is dat de Oekraïense bevolking niet akkoord zal gaan met het afstaan van grondgebied en in opstand komt tegen haar eigen regering. Als het leger, of een deel daarvan, zich onttrekt aan regeringsbevel, zal dat eerder voor meer onveiligheid en bloedvergieten zorgen dan minder.

Bovendien wordt de oorlog van Rusland tegen Oekraïne door andere autoritaire grootmachten nauwlettend gevolgd. Als Oekraïne grondgebied zou afstaan worden niet alleen de internationale rechtsorde en instituties ondermijnd maar kunnen ook andere territoriale conflicten uitbreken, omdat het slechte, maar blijkbaar succesvolle voorbeeld van Rusland doet volgen. De vrede in Europa en de wereld, ook op de langere termijn, krijgt de beste kansen als Rusland in deze oorlog niet succesvol is.

Schijnbare tegenstelling 3: Wapens leveren aan Oekraïne of werken aan vrede in Oekraïne?

Kunnen we wapens leveren aan Oekraïne en tegelijkertijd werken aan vrede?

Dat kan niet alleen, het moet ook. Het is belangrijk om naast wapensteun ook nu al te werken aan verdere ontwikkeling en wederopbouw. De vrede moet gewonnen worden, niet alleen de oorlog, en dat vraagt een langdurige inzet en hard werk in meerdere richtingen.

Voor de Russische inval had Oekraïne al grote stappen gezet op het gebied van democratisering en mensenrechten. Het is belangrijk dat te behouden en voort te zetten. Deels gebeurt dat nu al. Zo wordt er bijvoorbeeld op het gebied van corruptiebestrijding nog steeds vooruitgang geboekt. Tegelijk zijn er op dit moment noodwetten en militair bestuur van kracht. Die moeten zodra het kan zo snel mogelijk worden opgeheven, zodat gemeentebesturen weer hun werk kunnen doen en er ook weer verkiezingen kunnen plaatsvinden. Hoe meer Oekraïne een sterke, goed functionerende democratische rechtsstaat kan worden en blijven, hoe beter het de gevolgen van de oorlog kan opvangen, nu en in de toekomst.

Lokale zeggenschap is ook van groot belang bij de wederopbouw van economie en infrastructuur. Hoe meer die lokaal gestuurd wordt, door lokale overheden, maatschappelijk middenveld en burgers, hoe beter het aansluit bij wat er daadwerkelijk nodig is, en hoe sneller gemeenschappen er weer bovenop zullen komen.

Tot slot is behoud en herstel van sociale samenhang en mentale weerbaarheid van mensen en gemeenschappen essentieel. Dit is van wezenlijk belang om interne conflicten, op basis van trauma's en tegenstellingen, te voorkomen. Het verwerken van oorlogstrauma moet ook onderdeel zijn van rechts- en waarheidsvinding.

PAX ondersteunt haar Oekraïense partners op al deze gebieden: democratisering, lokale zeggenschap, sociale cohesie, mentale weerbaarheid en het verwerken van trauma. De oorlog kunnen we als vredesorganisatie niet helpen winnen, de vrede wel. ♦

'Het gewone contact tussen Israël

De staat Israël bestond in mei 75 jaar. En daarmee ook de Nakba, de verdrijving van de Palestijnen van hun grondgebied. Twee partners van PAX vertellen over wat deze gebeurtenis voor hen betekent.

Door: Janneke Juffermans

Nimrod Goren van de Israëlische partner Mitvim

75 jaar Israël, iets om te vieren?

"Dat vind ik wel. Er is veel bereikt in 75 jaar Israël. We hebben een democratie en een rechtsstaat. Maar de situatie is ook heel moeilijk. We doen erg ons best om dingen te veranderen. We zien nu ook binnenlandse uitdagingen rond onze waarden en rond democratie."

Waar bent u trots op als u kijkt naar wat er in die 75 jaar bereikt is?

"We hebben met de meeste van onze burens een vredesovereenkomst en leven in relatieve vrede met elkaar samen. Israël en Turkije hebben diplomatieke banden hersteld. Israël en Libanon hebben een overeenkomst gesloten over de grens.

We hebben ook met de andere landen in onze omgeving banden ontwikkeld en goede samenwerkingsrelaties. Hoewel het belangrijkste probleem, het Palestijnse

probleem, niet is opgelost, is onze positie in de regio wel verbeterd. Ook gaat er binnenlands veel goed, bijvoorbeeld als het gaat om economie, innovatie, wetenschap."

Israël is destijds gesticht met bepaalde idealen, wat is daarvan terecht gekomen?

"Ja, en er is natuurlijk altijd een discrepantie tussen idealen en de praktijk. De verklaring van onafhankelijkheid van

de staat Israël gaat over democratie, gelijkheid, liberalisme en daarin opgenomen zijn richtlijnen voor hoe dat in de praktijk moest worden gebracht. Natuurlijk is dat in onze geschiedenis een uitdaging gebleken, maar we konden tenminste altijd op deze verklaring teruggrijpen. Helaas wil onze huidige regering hiervan afwijken."

Waar komt dit door volgens u?

"Er zijn krachten in de samenleving die sterk naar (religieus) rechts bewegen. En dat komt samen met een premier die een uitvlucht zoekt uit een corruptieschandaal. Hij wil het rechtssysteem transformeren in zijn eigen voordeel. Ook de minister van justitie wil het rechtssysteem veranderen.

Dat zorgt voor een heel nieuwe, lastige situatie in Israël. Gelukkig zijn er veel protesten, week na week. Ook ontstaan er allianties tussen links en rechts van mensen die dit niet willen. Ze

protesteren voor dezelfde liberale waarden, ook al verschillen ze eerder van mening, bijvoorbeeld over de Palestijnse kwestie."

Geven die protesten ook hoop voor de situatie van de Palestijnen?

"Er is een link tussen de demonstraties en de Palestijnse kwestie omdat het gaat om democratische waarden. Toch denken veel Israëliërs dat de situatie voor

Palestijnen niet snel gaat veranderen. Om redenen zoals veiligheid, religieuze verschillen, en: Palestijnen en Israëliërs kijken naar een andere autoriteit. Daar verwachten we op korte termijn geen veranderingen in. Bovendien heeft Israël nu flinke binnenlandse problemen, waar het voorlopig zoet mee is."

Hoe kan de situatie rond Palestina toch verder gebracht worden?

"Hoewel er geen officiële onderhandelingen zijn en er soms wat wordt neergekeken op alleen 'gewoon' contact tussen Israëliërs en Palestijnen, moet dát juist versterkt worden. Het contact op dagelijkse basis, maar ook contact tussen verschillende maatschappelijke organisaties, met steun van buitenlandse partners, zoals PAX, maar ook van overheden. Daar ligt nog heel veel potentieel."

Nimrod Goren is de president en oprichter van Mitvim - Het Israëlische instituut voor regionaal buitenlandbeleid en medeoprichter van Diplomeds - de raad voor mediterrane diplomatie.

Israëliërs en Palestijnen is belangrijk'

Munir Nuseibah van Palestijnse partner Community Action Center

75 jaar Nakba en de staat Israël, hoe kijkt u daarnaar?

"Niet met vreugde uiteraard. Tachtig procent van de mensen van Palestina is toen verdreven uit hun huis, met als enige reden dat ze niet Joods waren. Deze mensen kunnen tot op de dag van vandaag niet terug. Voor Israël is het de dag van onafhankelijkheid, voor ons is het een catastrofe geweest. En die is nog steeds gaande."

U woont als Palestijn in Jeruzalem, bent er ook opgegroeid. Kunt u iets vertellen over uw dagelijks leven?

"Ik houd van Jeruzalem. Het is een prachtige stad. Maar door mijn werk merk ik elke dag hoe het Israëlische apartheidsregime het leven van Palestijnen moeilijk maakt. Vooral via de gecompliceerde bureaucratische regels en het discriminerende systeem met als doel het aantal Palestijnen terug te dringen.

Woonvergunningen worden ingetrokken, familiehereniging beperkt en het registreren van Palestijnse kinderen is ook steeds minder mogelijk. We zien ook dat er overal *Jewish only* buurten, steden en dorpen worden gebouwd."

Uw organisatie probeert dit te veranderen. Hoe precies?

"We helpen mensen door het bureaucratische en extreem discriminerende regelsysteem. We proberen ook aan diplomatie te werken. De informatie die we via onze advocaten binnen krijgen gebruiken we om de internationale gemeenschap te informeren over de mensenrechten die Israël schendt. Veel landen doen hier echter niets mee. Toch moeten we dit blijven documenteren en rapporteren. Als er ooit wél een moment komt waarbij landen hier naar gaan handelen,

dan hebben we heel veel documentatie klaarliggen. Maar helaas wordt de situatie momenteel alleen maar erger."

Toch blijft u hoopvol, vertelt u in een ander interview

"Mijn hoop is niet gebaseerd op wat ik om me heen zie, maar op een geloof in rechtvaardigheid. Daarbij zal ik je de lichtpuntjes geven. Er is de actieve Palestijnse mensenrechtenbeweging die documenteert, onderzoekt en de wereld informeert. Ook zijn er Israëlische organisaties die zich inzetten. Zij hebben openlijk het apartheidssysteem van Israël bekritiseerd. Dat is heel betekenisvol vind ik. Wereldwijd begint er besef te komen over wat de situatie voor de Palestijnen in Israël en de bezette gebieden is. Uiteindelijk zal dat leiden tot verandering, de huidige situatie is niet duurzaam."

'Wereldwijd groeit het besef over onze situatie'

Ook binnen Israël komen mensen in opstand tegen de regering die ze als steeds minder democratisch ervaren. Is er een overeenkomst met de strijd voor de Palestijnen?

"Nee, daar moet ik heel duidelijk over zijn. Onze strijd en die van Israëliërs die voor democratie strijden is heel verschillend. Veel Israëliërs die nu strijden tegen hun overheid zijn hebben geen problemen met de structuur van de staat. Ze zijn ongelukkig over hun huidige, religieuze en extreemrechtse regering. Wij zien niet de overheid, maar de structuur van de staat als hét probleem. Wij willen één gedeelde staat."

Dat lijkt nu verder weg dan ooit. Wat zijn eerste stappen?

In eerste instantie gaat het niet om het aantal staten, het gaat om het beëindigen

van mensenrechtenschendingen. Een vluchteling in Libanon moet terug kunnen naar Haifa. Maar ook ik zie hetzelfde gebied dat Israël als van haar ziet, inclusief steden als Jeruzalem en Nazareth, als mijn thuisland. Als Israël bang is om het land te delen en bang is om met ons samen te leven na alles wat er gebeurd is, wat logisch is voor een kolonisator, kan *transitional justice* hierbij helpen."

Wat is dat precies?

"Daarbij gaat het om een rechtvaardige overgang waarbij er tijdens zo'n transitie steeds gekeken wordt naar of er geen mensenrechten geschonden worden, hoe we een nieuwe samenleving eerlijk en rechtvaardig kunnen inrichten. Kijk naar Rwanda, daar is een genocide geweest op één bevolkingsgroep en heeft *transitional justice* tot een relatief rustige situatie geleid. De pijn gaat nooit weg natuurlijk, maar er kan wel in een vrede samengeleefd worden." ♦

Munir Nuseibah is mensenrechtenadvocaat en academicus aan de Al-Quds Universiteit in Jeruzalem. Tevens directeur van Al-Quds Human Rights Clinic, het eerste geaccrediteerde juridische onderwijsprogramma in de Arabische wereld; en directeur van het Community Action Centre in Jeruzalem.

Herinneringen aan 75 jaar vredes

Jan Gruiters, oud-algemeen directeur PAX

“Harde krachten lijken aan de winnende hand. In Europa woedt een wrede oorlog. Dictators lijken resistent voor geweldloze opstand. Generaals vechten om macht en vertrappen het volk. Je kan zeggen dat PAX na 75 jaar onverminderd nodig blijft. Maar soms denk ik: waar te beginnen en hoe houden we het vol? Dan val ik terug op een dichtregel van Henriette Roland Holst: “De zachte krachten zullen zeker winnen, in ‘t eind.” Een regel geboren uit pijn en onmacht, maar ook een teken van niet te stuiten verbeeldingskracht. Henriette was geen vage idealist die niets wilde weten van de harde krachten in het bestaan. Haar hele leven bleef zij vechten voor vrijheid en de vertrapten. Zachte krachten zijn geen zwakke krachten. Ze mobiliseren idealen en verbinden mensen. Samen kunnen zij, samen zullen wij de zachte krachten zijn. Dat heeft me altijd gedreven bij PAX. Dat blijf ik hopen. Ook in deze barre tijd.”

Brilliant Nyambi, PAX

“Mijn naam is Brilliant Nyambi, ik kom oorspronkelijk uit Zimbabwe en ben in 2021 voor PAX in Nederland gaan werken voor het Afrika-team. Voordat ik bij Pax kwam, werkte ik voor een mensenrechten- en vredesopbouwende organisatie in Kaapstad, Zuid-Afrika. Ik heb met veel INGO's in Zuid-Afrika en over het hele continent gewerkt en vind de benadering van PAX voor vredeswerk uniek en veelomvattend. Ik ben trots deel uit te maken van PAX. De toename van gewapende conflicten, staatsgrepen, ongelijkheden en straffeloosheid in Afrika motiveert me elke dag om wakker te worden en te vechten voor gerechtigheid en vrede. Ik wil de stem van jonge mensen, vooral in Afrika, inspireren om te lobbyen voor inclusief en vreedzaam bestuur. Er is geen betere plek om deze droom waar te maken dan bij PAX.”

PAX 75 JAAR

Cassia Buonadonna (oud-stagiaire)

“Wow, 75 jaar PAX! Door mijn stage bij team Communicatie & Samenleving vorige zomer heb ik veel mooie momenten teruggehoord van jong en oud op de werkvloer. Om zo beter aan anderen uit te kunnen leggen waarom vrede nou zo belangrijk is - maar ook omdat die herinneringen daadwerkelijk in de organisatie leven. Van kernwapenverzet tot collega's die via ons activisme liefde hebben gevonden. Nu ik zelf niet meer dagelijks het kantoor binnenwandelen, is er één moment dat mij altijd bij blijft: het einde van de Vredesweek 2022. Samen in een cirkel verzamelen we onze handen in 't midden en gooien we ze juichend omhoog! Maanden werk uitte zich in een blijde zucht, een ultiem we did that-gevoel.”

Help PAX met het voortzetten van vredeswerk

Wilt u ook uw kennis, vaardigheid, netwerk óf uw verhaal ook met ons delen? Mogelijk wilt u ons financieel helpen. Steun van particulieren is cruciaal om het werk van PAX onafhankelijk te doen. Fijn om u te spreken! Marlou van Campen, fondsenwerver major donors en nalatenschappen. vancampen@paxforpeace.nl, telefoon 06-48 98 14 91

beweging

Lineke Schakenbos, actief bij Vrouwen en Duurzame Vrede

“Als leerling verpleegkundige hoorde ik in de jaren '60 patiënten vertellen hoe de Tweede Wereldoorlog soms nog pijnlijk doorwerkte in hun leven. Toen vriendin Oda me meenam naar de plaatselijk Pax Christi-groep, hoorde ik daar dat je oorlog kunt voorkomen. Ik was direct geraakt, werd actief en ben nog steeds actief. Nu vooral in Vrouwen en Duurzame Vrede.

In de zomer van 1982 ontmoette ik Pax-vredesvriendin Halina Bortnowska in Polen. In de open lucht, waardoor we niet afgeluisterd konden worden, vertelde ze me hoe ze in december 1981 bij een fabrieksstaking van de Poolse vakbeweging Solidarność was. Ze kreeg een microfoon in haar handen: ‘Jij bent als pastor gewend te spreken, doe iets.’ Ze sprak de jongemannen van de milicia (politie) heel direct aan en zei: ‘Aan beide kanten van het hek staan zonen waarvoor moeders aan het bidden zijn.’ Ik vroeg hen niet in te grijpen, zoals elders gebeurd was. En....de politie trok zich een heel stuk terug. Blij dat we waren, aanval verhinderd!

Binnen Pax Christi ben ik onder andere door Halina's optreden overtuigd geraakt van de kracht van geweldloosheid. En daarom wil ik PAX nu meegeven: ga door met jullie brede internationaal werk.”

Banknummer voor donaties:

NL03 TRIO 0390 5150 00

PAX in New York

New York Calling!

Door: Sabine Scharwachter

Tijd om bij te praten met ons kantoor in New York! Sabine Scharwachter van PAX belde Brittany Roser en Shilpa Venigandla van het Public Affairs Team aldaar om de laatste updates te horen over hun werk in het hart van de Verenigde Naties (VN). Dit keer: de Commissie voor de Status van de Vrouw (CSW) 2023 waar PAX aandacht vroeg voor gender in online vredesactivisme.

Hoe is het met jullie?

“We hebben het druk gehad! We zijn veel bezig geweest met de CSW 2023 – het belangrijkste platform van de Verenigde Naties voor gendergelijkheid. Dit jaar was het thema gericht op innovatie, technologische verandering en onderwijs in het digitale tijdperk om gendergelijkheid te bereiken.”

Wat maakt CSW belangrijk?

“Tijdens de CSW vergroten het maatschappelijk middenveld, de lidstaten en de VN samen het bewustzijn en de steun voor feminisme en gendergelijkheid. Het is een geweldige kans om lokale vredesactivisten in contact te brengen met internationale beleidsmakers, en om de wereldwijde agenda voor gendergelijkheid te bepalen!”

Wat deed PAX in New York om bij te dragen aan CSW?

“We organiseerden een side-event gericht op gender in online vredesactivisme. Onze partners uit Irak, Soedan, Libanon en Palestina waren aanwezig en deelden hun inzichten over de kansen van nieuwe technologie voor feministische en vrouwenvredesbewegingen. De discussie, gemodereerd door Hala al-Karib van het Strategisch Initiatief voor vrouwen in de Hoorn van Afrika (SIHA), was bedoeld om effectieve internationale steun te genereren voor feministisch digitaal vredesactivisme en beleidsvorming. Dat digitale vredesactivisme is gericht op het tegengaan van online onderdrukking en gendergerelateerd geweld. Ook organiseerden we bijeenkomsten voor onze partners en internationale beleidsmakers, zoals leden van de VN-Veiligheidsraad en VN-agentschappen.”

Wat was de belangrijkste take-away van het side-event?

“Heel veel! Randa Siniara (WCLAC) besprak hoe Palestijnse vrouwen lijden onder een samenspel van koloniale apartheid en patriarchale onderdrukking. Hiba Abubaker (SIHA) vertelde hoe Soedanese vrouwelijke activisten sociale media gebruikten voor een campagne gestart door jonge feministische activisten, nadat zij te maken kregen met genderdiscriminatie binnen de verzetscomités van de Soedanese Revolutie. Anthony Keedi (ABAAD, Libanon) benadrukte hoe bedrijven en overheden mannen ter verantwoording moeten roepen wanneer online ruimtes worden misbruikt. Inas Jabbar (Tammuz Organization for Social Development) liet zien hoe Iraakse vrouwelijke activisten online met elkaar in contact konden komen, maar benadrukte ook het gebrek aan internationale aandacht voor online repressie en geweld in Irak.” ♦

Wil je meer lezen over het werk voor gendergelijkheid van PAX in New York?
paxvoorvrede.nl/fem-vred-online

PAX 75 JAAR

Vrede...
is een
werk-
woord.

PAX
www.paxvoorvrede.nl

**Giften voor ons vredeswerk
zijn altijd welkom. Steun jij
PAX in ons werk voor vrede
wereldwijd?**

Doe een donatie door bovenstaande
QR-code te scannen. Of surf direct
naar paxvoorvrede.nl/doneren

Je kan ook een bedrag overmaken
op rekeningnummer
NL03 TRIO 0390 5150 00